

VADÁSZ Istvánné

VÁLTOZÁSOK A NATO STANAG 6001 VIZSGÁZTATÁSBAN MAGYARORSZÁGON

NATO STANAG 6001 TESTING IN HUNGARY AND THE COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES

Magyarország NATO-csatlakozása következtében jelentős változások történtek a Magyar Honvédség kiképzési rendszerében, így a nyelvi képzésben is. A szövetséges államokban nagy fontosságot tulajdonítanak az előírt nyelvtudási szint elérésének. A NATO Standardization Agreement (STANAG 6001) eszközt biztosít a nyelvtudás szintjének objektív mérésére. A Közös Európai Keretrendszer is egy további lépés a nyelvvizsgáztatás átláthatóságának növelésére.

NATO membership resulted in major changes in the Hungarian military training system including language training. Reaching the required level of language proficiency has become a priority for the military personnel in the allied countries. NATO Standardization Agreement (STANAG 6001) provided the participant nations with a tool for measuring language proficiency levels. The Common European Framework is another step in creating transparency in language testing.

Magyarország NATO-csatlakozását követő haderő átalakítás lényeges változásokat eredményezett a kiképzési rendszerben, a többek között a Magyar Honvédség állományának nyelvi felkészítésében is. Magyarország és a NATO kapcsolatai a katonai élet mind több területét fogják át. A munkakapcsolatokhoz olyan szakemberekre van szükség, akik megfelelő szinten beszélnek az együttműködés nyelvét, az esetek többségében az angolt. Így az állomány nyelvi felkészítése különös figyelmet kap 1999-óta.

A NATO soknemzetiségű szervezet, amely számára igen fontos, hogy az együttműködés során munkakapcsolatba kerülő különböző anyanyelvű tisztek, katonák és civil dolgozók egységes követelmények szerint részesüljenek nyelvi képzésben. A nyelvtudás mérésének legfontosabb eszköze a NATO STANAG 6001 szabvány alapján létrehozott vizsgáztatási rendszer lett, amely öt különböző nyelvtudási szintet határoz meg.

A NATO STANAG 6001 minősítési rendszer lehetőséget ad a nyelvismeret egységes szempontok szerinti értékelésére, valamint az egyes beosztások, megbízatások illetve oktatási intézmények által meghatározott nyelvi követelmények egységes értelmezésére. A NATO-ban e rendszer alapján határozzák meg azt a minimális nyelvtudás szintet, amely bizonyos beosztások betöltéséhez, illetve képzési felvételhez szükséges. A NATO STANAG 6001 szabvány egységes követelményeket támaszt a nyelvtudással szemben, de a nyelvvizsgarendszerek vizsgafeladatai országonként változhatnak, mivel egyéni kidolgozásúak.

Magyarországon a NATO STANAG 6001 vizsgarendszerben 1–3 szinten folyik a vizsgáztatás, amit a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE) Nyelvi Intézet angol szakcsoportja 1998-ban indított el. A STANAG vizsgáztatás a magasabb 3-as szintű vizsgával indult, mert a NATO brüsszeli magyar munkacsoport beosztásainak betöltésére ezt a szintet írták elő. A következő néhány évben az intézet kifejlesztette a NATO STANAG 6001 2-es és 1-es szintű vizsgákat is. 2005-ben a ZMNE Nyelvvizsgaközpont által kidolgozott NATO STANAG 6001 vizsgarendszer államilag elismert nyelvvizsga lett Magyarországon.

Az Európai Unió bővítése, továbbá a munkaerőpiac összeurópaivá válása az általános figyelem előterébe helyezte a nyelvtudás fejlesztését és egységes szempontok alapján történő értékelését. Az egységes értékelés szempontjait adja meg a Közös Európai Referenciakeret (KER), amelyet az 1991-es Rüsclikon-i szimpóziumon indítottak el. A szimpóziumon megfogalmazták a KER alapvető céljait:

- a különböző országok oktatási intézményei közötti együttműködés elősegítése;

- az idegen nyelvi minősítések egységes alapjának megteremtése;
- a tanulók, tanárok tantervírók, vizsgatestületek munkájának segítése és koordinálása.

A KER-t egy nemzetközi munkacsoport dolgozta ki 1993 és 1996 között a Svájci Nemzeti Tudományos Kutatási Tanács projektje keretében. Az Európa Tanács 1997-ben fogadta el hivatalosan is a KER-t, amely meghatározza, hogy az egyes szinteken a nyelvtanulóknak milyen képességekkel kell rendelkeznie olvasás, írás, beszéd és hallás utáni értés terén.

A1 – Minimumszint (<i>Breakthrough</i>)	Ezen a szinten a nyelvhasználó képes megérteni és használni hétköznapi alapkifejezéseket, amelyek valamilyen konkrét szituációban jelennek meg. Képes bemutatni magát és másokat, képes kommunikálni, amennyiben a beszélgetőtárs lassan és érthetően beszél.
A2 – Alapszint (<i>Waystage</i>)	Ezen a szinten a nyelvhasználó képes egyszerű mondatokat és gyakori kifejezéseket használni, amelyek hétköznapi, egyszerű, rutin helyzetekben előfordulnak. Képes beszélni közvetlen környezetéről és az őt közvetlenül érintő dolgokról.
B1 – Küszöbszint (<i>Threshold</i>)	Ezen a szinten a nyelvhasználó képes egyszerű, összefüggő szöveget alkotni és megérteni általános témakörökben (munka, iskola, szabadidős tevékenység, utazás). Tud beszélni eseményekről, tapasztalatokról és képes röviden megindokolni döntéseit, véleményét.
B2 – Középszint (<i>Vantage</i>)	Ezen a szinten a nyelvhasználó képes megérteni összetettebb szövegek fő mondanivalóját mind konkrét, mind elvont témákban, beleértve saját szakterületét. Viszonylag folyékonyan és spontán kommunikál, ami lehetővé teszi, hogy anyanyelvi beszélőkkel is úgy tud társalogni, hogy az mindkét fél számára élvezhető. Képes részletes és világos szövegalkotásra sokféle témakörben, és különböző véleményeket kifejtteni azok előnyeivel és hátrányaival.
C1 – Haladó (<i>Effective Operational Proficiency</i>)	Ezen a szinten a nyelvhasználó képes megérteni hosszú, összetett és nehéz szövegeket, és felismeri a mögöttes jelentéstartalmakat. Folyékonyan, spontán módon kommunikál. A nyelvet rugalmasan és hatékonyan használja akár társasági, akár szakmai közegben. Világos, jól felépített, részletes szöveget képes alkotni összetett témákban.
C2 – Mesterfok (<i>Mastery</i>)	Ezen a szinten a nyelvhasználó gyakorlatilag bármit képes megérteni szóban és írásban egyaránt. Képes összefoglalni és elemezni különböző forrásokból eredő információkat és ezt elő is tudja adni. Folyékony, spontán és változatos módon használja a nyelvet, képes a nyelvi finomságokat érzékelteni és akár az árnyalatokat is kifejezni. Közel anyanyelvi szint.

1. számú táblázat: Nyelvi szintek a Közös Európai Referenciakeret szerint

A KER publikálást követően az Európa Tanács nagy erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy az európai nyelvvizsga-rendszerek átláthatóak és kompatibilisek legyenek. Magyarországon a Nyelvvizsgát Akkreditáló Testület 2005-ben előírta, hogy minden akkreditált nyelvvizsga központ feleltesse meg az általa használt vizsgarendszert a KER skálájának. A Nyelvvizsgát Akkreditáló Testület a KER fokozatai közül az alábbi három szintet ajánlotta a hagyományos nyelvtudási szintekkel végzett megfeleltetésre:

- Alapfok – B1 szint (küszöbszint);

- Középfok – B2 szint (középszint);
- Felsőfok – C1 szint (haladó szint).

Magyarországon 2006. szeptember 01-je után csak a KER-hez igazított szintmegfeleltetések alapján lehet alap-, közép- és felsőszinten vizsgáztatni.

A ZMNE Nyelvvizsgaközpont is megfeleltette NATO STANAG 6001 katonai szaknyelvi nyelvvizsgájának szintjeit a Közös Európai Referenciakeret hatfokú skálájának. A 2006. szeptember 01-je után kiállított vizsgabizonyítványok már tartalmazzák a KER szerinti besorolás szintjeit is az alábbiak szerint:

Az Európa Tanács hatfokú skálájának szintjei	A NATO STANAG 6001 katonai egynyelvű szaknyelvi nyelvvizsgarendszer szintjei
C1	<p style="text-align: center;"><i>NATO STANAG 6001 Felsőfok</i></p> <p style="text-align: center;">Listening 3 Speaking 3 Reading 3 Writing 3</p>
B2	<p style="text-align: center;"><i>NATO STANAG 6001 Középfok</i></p> <p style="text-align: center;">Listening 2 Speaking 2 Reading 2 Writing 2</p>
B1	<p style="text-align: center;"><i>NATO STANAG 6001 Alapfok</i></p> <p style="text-align: center;">Listening 1 Speaking 1 Reading 1 Writing 1</p>

Az érvényben lévő 137/2008. (V. 16.) Kormányrendelet alapján „bizonyítvány szóbeli vizsga, vagy írásbeli vizsga, valamint egy vizsgaidőszakban, ugyanannál a vizsgaközpontnál tett írásbeli és szóbeli vizsga sikeres letétele esetén adható ki.” A Kormányrendelet értelmében 2009 januárjától, a NATO STANAG 6001 sikeres részvizsgái (pl. beszédértés és beszédkézség, vagy írott szöveg értése és íráskézség) csak ugyanazon vizsgaidőszakban vonhatók össze.

A komplex nyelvtudást igazoló államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítványt akkor kaphat a vizsgázó, ha az adott szinten mind a négy vizsgája (beszédértést, beszédkézséget, írott szöveg értését és íráskézséget mérő vizsgák) sikeres. A szóbeli és írásbeli típusú vizsgabizonyítványok együttesen a komplex nyelvtudást igazoló vizsgabizonyítvánnyal lehetnek egyenértékűek, „függetlenül a két vizsgacselekmény között eltelt időtől és a vizsga helyéül szolgáló vizsgaközponttól”. A Kormányrendelet lehetővé teszi ugyanazon nyelvből tett részvizsgák egyesítését. Az egyesíthető részvizsgák típusait a Kormányrendelet 1. sz. melléklete tartalmazza, amely szerint:

Egyesíthető részvizsgák típusai	Egyenértékű vizsgatípus
Általános egynyelvű szóbeli és Általános egynyelvű írásbeli	Általános egynyelvű komplex
Általános kétnyelvű szóbeli és Általános kétnyelvű írásbeli	Általános kétnyelvű komplex
Általános egynyelvű szóbeli és írásbeli	Általános kétnyelvű komplex

Általános egynyelvű írásbeli és Általános kétnyelvű szóbeli	Általános egynyelvű komplex
Általános egynyelvű szóbeli és Szaknyelvi egynyelvű írásbeli	Általános egynyelvű komplex
Általános egynyelvű írásbeli és Szaknyelvi egynyelvű szóbeli	Általános egynyelvű komplex
Általános kétnyelvű szóbeli és Szaknyelvi kétnyelvű írásbeli	Általános kétnyelvű komplex
Általános kétnyelvű írásbeli és Szaknyelvi kétnyelvű szóbeli	Általános kétnyelvű komplex
Általános egynyelvű szóbeli és Szaknyelvi kétnyelvű írásbeli	Általános egynyelvű komplex
Általános egynyelvű írásbeli és Szaknyelvi kétnyelvű szóbeli	Általános egynyelvű komplex
Általános kétnyelvű szóbeli és Szaknyelvi egynyelvű írásbeli	Általános egynyelvű komplex
Általános kétnyelvű írásbeli és Szaknyelvi egynyelvű szóbeli	Általános egynyelvű komplex
Szaknyelvi egynyelvű szóbeli és Szaknyelvi egynyelvű írásbeli	Szaknyelvi egynyelvű komplex
Szaknyelvi kétnyelvű szóbeli és Szaknyelvi kétnyelvű írásbeli	Szaknyelvi kétnyelvű komplex
Szaknyelvi egynyelvű szóbeli és Szaknyelvi kétnyelvű írásbeli	Szaknyelvi egynyelvű komplex
Szaknyelvi egynyelvű írásbeli és Szaknyelvi kétnyelvű szóbeli	Szaknyelvi egynyelvű komplex

A külföldön szerzett egynyelvű, illetve szaknyelvi nyelvvizsga-bizonyítványokat honosítani lehet. A kérelmet az Oktatási Hivatal Nyelvvizsgáztatási Akkreditációs Központhoz kell benyújtani. (www.nyak.hu) További információ a NATO STANAG 6001 nyelvvizsgáról és a nyelvvizsgáztatás rendjéről a www.zmne.hu címen a ZMNE Nyelv- vizsgaközpont honlapján található.

Kulcsszavak: NATO bővítése, kiképzési rendszer, nyelvi felkészítés, nyelvtudás szint, nyelvtudás mérése, vizsgáztatási rendszer

Keywords: NATO membership, military training, language training, military personnel, participant nations, language testing

FELHASZNÁLT IRODALOM

137/2008. (V.16.) Korm. rendelete az idegen nyelv tudást igazoló államilag elismert nyelvvizsgáztatásról és a külföldön kiállított, idegennyelv-tudást igazoló nyelvvizsga-bizonyítványok Magyarországon történő honosításáról, Magyar Közlöny, 2008/75. szám

NATO Standardization Agreement (STANAG 6001) Language Proficiency Levels, 1976. Military Agency for Standardization, 1976.

MILANOVIČ, M.: *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, Language Examining and test development.* – Language Policy Division, Strasbourg, 2003

NORTH, B., FIGUERAS, N., TAKALA, S., Van AVERMAET, P., VERHELST, N.: *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEF), Manual, Preliminary Pilot Version.* – Language Policy Division, Strasbourg, 2003